

ปัจจัยพุทธจิตวิทยาที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร
วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

BUDDHIST PSYCHOLOGICAL FACTORS AFFECTING TO HAPPINESS IN WORKING
OF STAFF IN BURIRAM BUDDHIST COLLEGE BURIRAM PROVINCE

พระอนันตชัย ชันโพธิ์น้อย¹

Phra Anantachai Khanphothinoi

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยพุทธจิตวิทยาที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์” มีจุดประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพุทธจิตวิทยา กับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยาเพื่อสังเคราะห์เข้ากับหลักพุทธธรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดผลความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ จำนวน 86 รูป/คนผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานะเป็นคฤหัสถ์ เป็นเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท มีระยะเวลาในงานต่ำกว่า 5 ปี และเป็นสายสนับสนุน บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยพุทธจิตวิทยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ สมานัตตา ทาน อุตถจริยา ปิยวาจา ตามลำดับ ส่วนความสุขในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากตามลำดับดังนี้ ความรักในงาน การติดต่อสัมพันธ์ ความสำเร็จในงาน และการเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้พบว่า สถานะของบุคลากร สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาทำงานที่แตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ส่วน เพศ อายุ ประเภทของบุคลากรที่ แตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน และปัจจัยพุทธจิตวิทยาในรายด้านและภาพรวม มีค่าเป็นบวก มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

คำสำคัญ : ปัจจัยพุทธจิตวิทยา, ความสุข, บุคลากร

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาพุทธจิตวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

This research titled “Buddhist psychological factors affecting to happiness in working of staffs In Buriram Buddhist College” had three objective namely 1) to study level of happiness in working of staffs in Buriram Buddhist College 2) to compare the difference of happiness in working by Buddhist psychological factors 3) to study the relationship between Buddhist psychological factors and happiness in working of staffs in Buriram Buddhist College. The method of this research is quantitative and this research is emphasize on studying psychological theory integrated with Buddhist principles. Research tools is questionnaire created to measure happiness in working and Samples were 86 staffs of Buriram Buddhist College. it found that:- Most of respondents were lay devotees, male, 31-40 year by age, and single. Mostly, they finished undergraduate degree, they've got 10,000-20,000 baht as monthly income, lower than 5 years is their job experience, additionally, and they still be the temporary employers. Generally, they have high level of Buddhist psychological factors sorting by Samanattata, Dana, Atthacariya, piyavaca, And their level of happiness in working is in high level sorting by love involvement, relationship, work achievement, acceptance, additionally, it found that the differences of status, status, educational level, monthly income, and job experience affected to happiness in working but sex, age, type of job have no effect to the happiness in working, finally, the Buddhist psychological Factors namely, Samanattata, Dana, Atthacariya, piyavaca Have positive the elation true happiness in working all staffs in Buriram Buddhist College.

Keywords : Buddhist Psychological, Happy, Staffs

1. บทนำ

คณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ ภายใต้การนำของพระราชปริยัตยาลังการ เจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์ ได้มีฉันทานุมัติให้ดำเนินการขยายห้องเรียนหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ มาดำเนินการจัดการเรียนการสอน ณ วัดพระพุทธบาทเขากระโดง ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากพระครูสังฆานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดพระพุทธบาทเขากระโดง เป็นสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปี 2543 ได้รับการยกสถานะขึ้นเป็นวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ โดยความเห็นชอบของสภาวิชาการ และได้รับการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัย ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 19 กรกฎาคม 2553 ซึ่งทางวิทยาลัยมีการขยายห้องเรียนและอาคารเรียนให้มาโดยตลอดจนถึงทุกวันนี้ (ปิยะวัฒน์ คงทรัพย์, 2561 : ก)

ท่านพุทธทาสภิกขุกล่าวว่า การทำงานก็คือการประพฤติธรรม ถ้าคิดได้เช่นนี้แล้วก็จะไม่คิดว่าการทำงานก่อให้เกิดความเหนื่อยยาก จะช่วยทำให้เกิดความพอใจที่ได้ทำงาน เพราะว่าได้ทำหน้าที่ตามธรรมชาติของมนุษย์ คือ ได้ปฏิบัติธรรม สามารถนำหลักธรรมคำสอนไปประยุกต์ใช้กับการทุกประเภทและใช้ได้ทุกระดับบุคคล แต่การที่คนทำงานมีความสุขหรือมีความสุขจากการทำงานนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ไม่ได้

ขึ้นอยู่กับเงินเดือน รายได้ หรือสภาวะเศรษฐกิจและปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตเพียงอย่างเดียว แต่ปัจจัยองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การมีหัวหน้าที่เข้าใจผู้บังคับบัญชา สุขภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่ทำงานที่ดี เป็นปัจจัยด้านหนึ่งของการทำงาน หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการสร้างความสุขให้กับคนในองค์กร เช่น หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจและประสานหมู่ชนไว้ให้มีความสามัคคีกัน (พุทธทาสภิกขุ, 2542 : 29)

ปัจจุบันนี้วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์มีบุคลากรทำงานเพิ่มมากขึ้นจากการขยายห้องเรียนและอาคารเรียน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประสงค์จะศึกษา ซึ่งสะท้อนว่าบุคลากรต้องมีภาระงานเพิ่มมากขึ้นด้วย ในสถานการณ์ของการมีบุคลากรคงอยู่และการเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ และปัจจัยทางพุทธจิตวิทยาที่มีผลต่อความสุขในการทำงาน เพื่อนำไปสู่ความผาสุกในการทำงานของบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
- 2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพุทธจิตวิทยากับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

3. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยไว้ ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้จากการศึกษาจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 หนังสือเอกสาร วารสารและบทความทางวิชาการ สารนิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา

3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ ทั้งหมด จำนวน 86 รูป/คน

3.3 ขอบเขตด้านสถานที่ คือ เขตวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา เริ่มตั้งแต่วันที่ 8 ธันวาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการในการวิจัยไว้ดังนี้

4.1 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัย

1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

2) หาความเที่ยงตรง โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาในด้านเนื้อหา

สาระ ความครอบคลุม โครงสร้างของคำถามและความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไปทุกข้อ

4.2 หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้แก่บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ไม่ใช่ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 รูป/คน เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

4.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเชื่อมั่นแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการดำเนินการแจกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การประมวลผลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หรือการหาค่าสถิติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้สถิติ Independent Samples t-test และ F-test (One-Way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม จะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ LSD (Least Significant Difference) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และหาค่าความสัมพันธ์โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เพียร์สัน (ทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์ และคณะ, 2551 : 229)

5. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

5.1 ระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า มีสถานะเป็นคหบดี เป็นเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท มีระยะเวลาในงานในวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ต่ำกว่า 5 ปี บุคลากรที่ศึกษาทั้งหมดเป็นสายสนับสนุน ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อปัจจัยพุทธจิตวิทยา พบว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยพุทธจิตวิทยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สมานัตตา รองลงมาคือ ทาน อุตถจริยา และปิยวาจา และเมื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อความสุขในการทำงาน พบว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความรักในงาน การติดต่อสัมพันธ์ ความสำเร็จในงาน และการเป็นที่ยอมรับ

5.2 ผลเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ (ควรใส่สมมติฐานแต่ละข้อด้วยแล้วจึงสรุป)

1) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1.1 สรุปได้ว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์มีสถานะแตกต่างกันมีมีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1.2 สรุปได้ว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์มีเพศแตกต่างกันมีมีความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1.3 สรุปได้ว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์มีอายุแตกต่างกันมีมีความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1.4 สรุปได้ว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์มีสถานภาพแตกต่างกันมีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1.5 สรุปได้ว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1.6 สรุปได้ว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1.7 สรุปได้ว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์มีระยะเวลาทำงานในวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์แตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1.8 สรุปได้ว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์มีประเภทของบุคลากรแตกต่างกันมีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพุทธจิตวิทยา กับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ปัจจัยพุทธจิตวิทยากับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกทั้งรายด้านและภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

ระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ พบว่า โดยภาพรวมมีระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านทุกด้านมีความสุขในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ คือ ความรักในงาน การติดต่อสัมพันธ์ ความสำเร็จในงาน การเป็นที่ยอมรับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มีความความมุ่งมั่นตั้งใจทำงานให้สำเร็จ รับรู้และเห็นคุณค่าในงานที่ทำจึงทำให้มีความสุขในการทำงานด้านความรักในงานสูงที่สุด รองลงมาคือการติดต่อสัมพันธ์ อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ พุดคุยกันอย่างเป็นมิตรและเป็นกันเอง มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี จึงเป็นสิ่งสะท้อนถึงความสุขในการทำงานได้ดีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นฤมล แสงผล, 2554 : ก) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคือ ความรักในงาน ความสำเร็จในงาน เป็นที่ยอมรับ และการติดต่อสัมพันธ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคือ ความพึงพอใจในงาน ความกระตือรือร้นในการทำงาน และความรับผิดชอบในงาน

6.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความสุขในการทำงาน

1) สถานะ พบว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ที่มีสถานะเป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ มีค่าเฉลี่ยความสุขในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่าสะดวกในการทำงาน เพราะงานบางอย่างคฤหัสถ์ทำได้แต่ฝ่ายบรรพชิตทำไม่ได้ เพราะต้องอยู่ในขอบเขตพระธรรมวินัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปานชนะ รัตนกิจ, 2559 : ก) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสุขในพุทธปรัชญาเถรวาท : คฤหัสถ์และบรรพชิต” ผลการวิจัยพบว่าความสุขของคฤหัสถ์เป็นความสุขทางผัสสะ เป็นความสุขที่เกิดจากการใช้ชีวิตประจำวันอย่างปกติสุข แม้สุขของคฤหัสถ์หรือความสุขทางผัสสะจะมีคุณค่าน้อยเมื่อเทียบกับสุขของบรรพชิตที่เป็นความสุขทางจิต แต่ความสุขทางผัสสะก็ยังมีค่าเป็นอยู่มาก ทั้งต่อคฤหัสถ์และบรรพชิต ความจำเป็นสำหรับคฤหัสถ์ คือ ทำให้คฤหัสถ์สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขและมีความสุขตามอัตภาพ

ไม่ทุกข์ร้อนกับความลำบากในการใช้ชีวิตมากจนเกินไป ซึ่งความปกติสุขนี้เองเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องการในขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตามแม้พระพุทธเจ้าจะตรัสไว้ว่าความสุขของคฤหัสถ์มี 4 อย่าง แต่ก็ได้หมายความว่าคฤหัสถ์จะไม่สามารถมีความสุขที่ประเสริฐกว่านี้ได้ หากแต่ความสุขทั้ง 4 อย่างนี้เป็นความสุขพื้นฐานที่คฤหัสถ์ควรได้รับและแสวงหาให้ได้อย่างสม่ำเสมอ

2) เพศ พบว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ที่เป็นเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่าสมัยนี้เป็นสมัยโลกาภิวัตน์ผู้ชายและผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันทุกอย่าง จึงทำให้ความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระเรวัตน์ ชยากโร, 2557 : ก) ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาความสุขในการทำงานของผู้เข้าร่วมปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา ณ ยุพพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์” ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามเพศโดยรวมเพศชายมีความสุขในการทำงานมากกว่าเพศหญิง แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) อายุ พบว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่าการทำงานอยู่ในวิทยาลัยของพระสงฆ์ทุกวัน ๆ ทำให้รู้หลักธรรมที่จะนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต และใช้คำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนาช่วยขัดเกลาจิตใจตัวเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นันทรัตน์ อยู่ประเสริฐ, 2552 : ก) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสุขในการทำงานของพนักงานบริษัทเฟิสต์รัก จำกัด จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) สถานภาพ พบว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยความสุขในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรส่วนใหญ่มีสถานโสดไม่ค่อยมีเรื่องภาระปัญหาครอบครัวซับซ้อน ไม่เหมือนกับสถานภาพสมรสที่ต้องแบกรับภาระปัญหาครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบมาก จึงส่งผลให้มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นภัชล รอดเที่ยง, 2551 : ก) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรที่สังกัดศูนย์อนามัยในเขตตะวันออกเฉิยเหนือ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความสุข ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ตำแหน่งทางการบริหาร ระยะเวลาในการทำงาน ความสัมพันธ์ในครอบครัว นโยบายและการบริหาร ลักษณะงาน สัมพันธภาพในการ ทำงาน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ขวัญกำลังใจในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงานและสวัสดิการ

5) ระดับการศึกษา พบว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยความสุขในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่าการมีระดับการศึกษาสูง ก็หมายความว่าค่าตอบแทนที่สูงมากขึ้นไปด้วย จึงทำให้ความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เกสร เรืองแก้ว, 2553 : ก) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสุขในการทำงานของพนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ” ผลการศึกษาพบว่า พนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุ 31-35 ปี โสด การศึกษาระดับปริญญาโท มีรายได้ต่อเดือน 30,000 บาท ตำแหน่งนักวิชาการ และเป็นลูกจ้างประจำ อายุงาน 3-5 ปี พนักงานมีความสุขและความพึงพอใจในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมภายในหน่วยงาน มีระดับมาก ปัจจัยที่ทำให้ความพึงพอใจและความสุขในการทำงานแตกต่างกัน คือ ระดับการศึกษาของพนักงาน

6) รายได้ต่อเดือน พบว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยความสุขในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่รายได้ต่อเดือนต่ำนั้นก็เพราะมีระดับการศึกษาต่ำ เพราะรายได้ต่อเดือนจะได้ตามระดับการศึกษา จึงทำให้ระดับความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของ (นภดล กรรณิกา, 2551 : ก) ที่พบว่ารายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อความสุขในการทำงานแตกต่างกัน โดยคนทำงานที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีคะแนนความสุขในการทำงานต่ำที่สุด

7) ระยะเวลาทำงาน พบว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ที่มีระยะเวลาทำงานแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยความสุขในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่มีระยะเวลาในการทำงานมากก็มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นอย่างดี ผู้มีระยะเวลาทำงานน้อยขาดประสบการณ์ จึงทำให้ความสุขในการทำงานแตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาสุวิทย์ สิริวัฒน, 2553 : ก) ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงาน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และรายได้ต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน

8) ประเภทของบุคลากร พบว่า บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ที่มีประเภทของบุคลากรแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยความสุขในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่าถึงแม้ประเภทของบุคลากรจะแตกต่างกัน ต่างก็เป็นศิษย์พระตถาคตทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาเหมือนกัน ไม่ทำให้ความสุขในการทำงานแตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นฤมล แสงผล, 2557 : 57) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี” พบว่า บุคลากรที่มีสายงานที่ปฏิบัติแตกต่างกันมีความสุขในการทำงานโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05

6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพุทธิจิตวิทยากับความสุขในการทำงานของบุคลากร

ปัจจัยพุทธิจิตวิทยา ที่ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 พบว่า มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานทั้งรายด้านและภาพรวม อยู่ในระดับสูง มีค่าเป็นบวก และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สมภาพร ถ้ำเพชร, 2559 : ก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสุขในการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์” พบว่าข้อปฏิบัติ สังคหวัตถุ 4 ทั้งรายด้านและภาพรวมของบุคลากรทางการแพทย์ มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานทั้งรายด้านและภาพรวม อยู่ในระดับสูง และมีค่าเป็นบวก แสดงว่าความสุขในการทำงานกับข้อปฏิบัติสังคหวัตถุ 4 มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) ควรส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องการศึกษาต่อของบุคลากรเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานเพื่อการนำองค์ความรู้มาพัฒนาหน่วยงานต่อไป
- 2) ควรพิจารณาเรื่องค่าตอบแทนหรือรายได้ต่อเดือนของบุคลากรให้เหมาะสมเพื่อการคงไว้ของบุคลากรในหน่วยงานและสภาพการดำเนินชีวิตปัจจุบัน
- 3) ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อการสะท้อนคิดและเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงานให้สามารถเป็นต้นแบบในการทำงานอย่างมีความสุข

7.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเรื่อง ปัจจัยพุทฺธจิตวิทยาที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดบุรีรัมย์
- 2) ควรศึกษาเรื่อง ปัจจัยพุทฺธจิตวิทยาที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดบุรีรัมย์
- 3) ควรศึกษาเรื่อง ปัจจัยพุทฺธจิตวิทยาที่มีผลต่อความสุขในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

บรรณานุกรม

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2539. *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทฺธทาสภิกขุ. 2542. *บริหารธุรกิจแบบพุทธ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อ้อมมโย.
- สมชัย วงษ์คณะ และทวนทอง เขาวีรติพงศ์. 2551. *เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- พระมหาสุวิทย์ สิริวัฒน. 2553. การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นฤมล แสงผล. 2554. ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมาพร ถ้าเพชร. 2559. ความสุขในการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.